

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

Állam- és Jogtudományi

DOKTORI ISKOLA

Tóth Géza

**Azonosság-fogalom a büntetőeljárásban – az identicus
jelentéstartalma a tettazonosság és a ne bis in idem elv
értelmezésében**

PhD értekezés tézisei

Témavezető: Prof. Dr. Karsai Krisztina, DSc

Szeged

2022.

Tartalomjegyzék – Inhaltsverzeichnis

1. A téma aktualitása, az értekezés fő célkitűzései.....	3
2. Az értekezés felépítése	4
3. Az értekezés módszertana	7
3.1. A jogtörténeti értelmezés	9
3.2. Összehasonlító jogi módszertan.....	10
3.3. Teleologikus jogértelmezés.....	11
3.4. Egyéb alkalmazott jogértelmezési módszerek	12
4. Az értekezés eredményei.....	13
1. Die Aktualität des Themas und die Hauptzwecke der Forschung	17
2. Die Struktur der Dissertation.....	18
3. Über die angewandten Forschungsmethoden.....	21
3.1. Die rechtsgeschichtliche Auslegung	22
3.2. Rechtsvergleichende Method	22
3.3. Teleologische Auslegung	23
3.4. Die weitere Auslegungsmethoden	24
4. Die Ergebnisse der Dissertation	24
Az értekezés témájában megjelent publikációk – Die themenspezifischen Publikationen: .	28

1. A téma aktualitása, az értekezés fő célkitűzései

Legfőképp a hazai jogágak eszközrendszerének gazdagodása, a komplex érvényesülése, valamint folyamatosan fokozódó kiterjedése folytán a kétszeres elítélés tilalma (ne bis in idem elv) mind újabb és újabb szinteken, normákban, fórumokon és jogterületek vonatkozásában jelenik meg, illetve válik érvényesíthetővé. Az értekezés témájának aktualitását is e kiterjedés szolgáltatja, ugyanis a dinamikus jogfejlődés eredményeként megváltozott jogi környezet olyan „dogmák” újragondolását teszi szükségessé, mint a büntetőeljárásban érvényesülő azonosság-fogalom értelmezése. Ugyanilyen jelentőséggel bír továbbá a Be. 2018. július 01. napjával történő hatálybalépése, amely a büntetőeljárás koncepcionális átalakulása folytán új kontextusba helyezi az azonosság-fogalom alkalmazását dinamizáló jogintézmények körét. Ráadásul az azonosság-fogalom szabályozási környezetét átalakító módosítási dömping nem csupán az eljárásjogi rendelkezések körében jelenik meg, hanem az anyagi jogi, különösen az egység-többségtan elvi alapjainak megváltozása kapcsán is jelentkezik.¹

Az értekezés címéből is következően a kutatásom alapját egyazon definíció, azaz az azonosság-fogalom két vonatkozó alapelve képezi a büntetőeljárásban, amelyet a tettazonosság doktrínája szabályoz a jogerőre emelkedést megelőzően. Ha pedig a büntetőeljárás már jogerősen befejeződött, azt követően az azonosság-fogalom terjedelmét a kétszeres elítélés tilalmának idem komponense határozza meg.

Általános, fő célkitűzése értekezésemnek azon kérdések megválaszolása, hogy milyen tendenciák azonosíthatók az identicus (azonosság) érvényesítése során, ennek folyamányaként szükséges-e az azonosság-fogalom reinterpretációja, vagy elegendő a fogalmi zavarok tisztázása érdekében önmagában a dogmatikai alapokon nyugvó reklaszifikáció, végezetül mindezekből következően, hogy fennáll-e a szintetizálás lehetősége.

Lényeges azonban már az értekezés elején kiemelni a célmeghatározás nehézségeit, korlátait is, ugyanis a kérdéskör megítélése tekintetében irányadónak tekinthető a német jogirodalomban több helyütt felmerülő megállapítás, amely szerint az azonosság-fogalom meghatározása során ideális, minden szempontot kielégítő megoldást találni lehetetlen (Unmöglichkeit einer Ideallösung).² Átfogó, komplex rendszer alkotását célul tűző

¹ Így kiemelendő a Btk. 6. § (3) bekezdésének 2022. március 01. napi hatállyal való beiktatása.

² NEUHAUS, RALF: Der strafverfahrensrechtliche Tatbegriff: „ne bis in idem”, Studienverlag Brockmeyer, Bochum, 1985. 144-148., HUBUNG, DANIEL JOACHIM: Der Tatbegriff im Artikel 54 des Schengener Durchführungsübereinkommens, Peter Lang GmbH, Frankfurt am Main, 2011. 213-215.

dolgozatom célja sem lehet több ennek fényében, minthogy a már meglévő ismeretek újragondolásával olyan új utakat nyisson, amelyek mentén érdemes elgondolkodni az azonosság-fogalom (újra)értelmezésén.

2. Az értekezés felépítése

Struktúráját tekintve a hat fejezetet összesítő disszertáció négy fő részre tagolódik. Valamennyi fő rész az azonosság-fogalom eljárási szakaszonként, vagy épp szabályozási dimenzióként azonosítható érvényesülését mutatja be, ennek megfelelően az első rész a klasszikus, a második az extenzív, a harmadik az alkotmányos, míg a negyedik rész a transznacionális azonosság-fogalommal foglalkozik.

Az alapozó résznek szánt első fő részben a tettazonosság elvét,³ az arra épülő második fő részben pedig a ne bis in idem elvet,⁴ pontosabban az azokban meghatározott „cselekmény” fogalmat vizsgálom. Gyakorlatilag a XIX. század végén és XX. század elején jellemző széleskörű tudományos érdeklődéshez képest a tettazonosság és a ne bis in idem elv érvényesülését mára csekély szakirodalmi figyelem övezi, annak körében legfeljebb elvételre találhatók – magával az azonosság fogalmával foglalkozó – tanulmányok, amelyek azonban a tettazonosság elvét csupán önmagában vizsgálják, nem pedig a ne bis in idem elvével összefüggésben, és fordítva. Okszerűen következik ugyanakkor az eljárásjogi rendelkezésekből, hogy az *identicus* vonatkozásában a két jogintézmény korrelatív viszonyban áll egymással, egyik érvényesülése, illetve értelmezése szükségképpen kihat a másikra. Kölcsönhatásukra tekintettel így összefüggésében foglalkozom velük, annak ellenére, hogy viszonyuk nem teljesen tisztázott a jogtudományban.

Kifejező az a gondolat, hogy a tettazonosság az ítélethozatal „legsarkalatosabb elvi kérdését”⁵ szabályozza, ugyanis a kérdés a jogerőre emelkedést megelőzően a vád és az ügydöntő határozat viszonyát határozza meg abban a tekintetben, hogy mennyiben megengedett a bíróság számára a vád történeti tényállásától való eltérés. Összefüggésüket hangsúlyozandó a jogerőre emelkedést követően pedig az *extenzív*, jogerőn túli tettazonosság határozza meg a jogerős ügydöntő határozatban elbírált cselekmény és a jogerőre emelkedést

³ Be. 6. § (2) A bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl nem terjeszkedhet.

(3) A bíróság csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

⁴ Be. 4. § (3) Büntetőeljárás nem indítható, illetve a megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, ha az elkövető cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a rendkívüli jogorvoslati eljárások és egyes különleges eljárások esetét.

⁵ FINKEY FERENCZ: A magyar büntető perjog tankönyve, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1916. 440.

követően is folyamatban lévő vagy azt követően induló eljárás tárgyát képező, ugyanazon cselekményt vád tárgyává tévő újabb vádirat viszonyát, amelynek elvi alapját a *ne bis in idem* princípium adja. Számottevő, fundamentális jellegét jól adja vissza TÓTH megfogalmazása, miszerint „a bűnvádi per alapkövére ez van vésve: *non bis in idem*”.⁶ Irányadónak tekintendő a fentiekből következően a két jogintézmény összefüggésében az alaptétel, hogy az újabb vád emelésének joga ott kezdődik, ahol a bíróság vádkimerítési joga végződik.⁷

Mindebből következik a két fejezet legfőbb kérdése, hogy a tettazonosság és az azonos tett – mint a *ne bis in idem* elv eleme – miképpen érvényesülnek a magyar bírói gyakorlatban, milyen értelmezésben szilárdultak meg, továbbá milyen hatással bírnak egymásra. Indokolt ugyanakkor a két elvben szabályozott azonosság-fogalom szeparatív vizsgálata is, amiből fakad a további kérdés, hogy az milyen tartalommal határozandó meg a jogerőt megelőzően, illetve a jogerőre emelkedést követően. Nem utolsó sorban pedig, hogy e viszonyrendszerben egységes tartalommal érvényesül-e az azonosság-fogalom vagy sem, ha igen, annak mi a következménye, ha nem, az mit eredményez a büntetőeljárásban. Dolgozatom egyik vonatkozó fő feltevése, hogy a tettazonosság határainak kijelölése explicit módon befolyásolja a kétszeres eljárás tilalmának terjedelmét, a rendkívüli perorvoslatok és az új eljárások arányát. Ehhez kapcsolódott kutatásom kezdetén a fentebbi kérdésekből következően két további előfeltevésem is, miszerint az azonosság-fogalom egységes terjedelemben érvényesül a jogerőt megelőzően és azt követően is, ezen egységes terjedelmű azonosság-fogalmat pedig egységes tartalommal is kell értelmezni, amelynek alapját a történeti esemény azonossága adja.

Nagy mérföldkő a *ne bis in idem* elv hazai érvényesítési lehetőségeinek további kiterjedése kapcsán, hogy az At. 2012. január 1-jei hatálybalépésével, annak XXVIII. cikk (6) bekezdése⁸ folytán alapjogi rangra emelkedett. Értekezésem harmadik fő részében a céloom az alapjog „olyan bűncselekményért” komponensének vizsgálata, amellyel arra a kérdésre kívánok választ adni, hogy mit kell a garanciális jellegű alaptörvényi tilalom vonatkozásában az „ugyanazért” fogalom alatt érteni.

Részint az *idem* fogalom, részint pedig a terjedelmet adó „büntetőeljárás” meghatározás miatt ugyanis az alapjog szöveg szerinti vizsgálta alapján azt kell megállapítani,

⁶ TÓTH GYÖRGY: *Non bis in idem* és újrafelvétel kérdése, BJT 1905/23. 304.

⁷ VARGHA FERENCZ: *Non bis in idem*, Magyar Igazságügy XXXI. évfolyam, 1889. 121.

⁸ At. XXVIII. cikk (6) bekezdés: A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

hogy az alaptörvényi tilalom kizárólagosan egy büntető eljárásjogi alapelv alkotmányi szintű szabályozása. Túl azonban a grammatikai vizsgálaton, további értelmezési módszerek útján elemzem az alapelvet, ugyanis legfőbb idevonatkozó kutatási előfeltevésem azon alapul, hogy egyrészt az alaptörvényi tilalom ugyanazon elemébe nem kizárólag azon cselekmények tartoznak bele, amelyek „bűncselekménynek” minősülnek, hanem annál mélyebb jelentéstartalmat is hordoz, másrészt, hogy az alkotmányos azonosság-fogalom meghatározása nem minősítésen alapuló jogkérdés, hanem faktuális tartalommal meghatározandó ténykérdés, azaz nem *idem crimen*, hanem *idem factum* alapon kell értelmezni.

Mindennek érdekében először vázolólok a *ne bis in idem* elv alkotmányos alapjait, majd megvizsgálom az alkotmányos *idem* fogalmat a nemzeti, illetve a transznacionális szinten. A nemzeti szintű értelmezés érdekében – mivel a tilalom alapjogi vonatkozását tekintve meglehetősen fiatal jogintézmény – szükségképpen hozzányúlok két hagyományokkal rendelkező alkotmányos kultúrához, így a német BVerfG gyakorlatához, valamint az USA Szövetségi Legfelsőbb Bíróságának vonatkozó alkotmány-értelmező gyakorlatához. Ezeken túl e fejezetben csupán érintem az EJEB EJEE-t, valamint az EUB uniós jogot értelmező gyakorlatát.

A EUB joggyakorlata számos területen hatást gyakorol a tagállamok jogrendszerére, amelynek mára már a bűnügyi együttműködés keretrendszere is egy meghatározó szeletét képezi. Ennek egyik fő alapelve mind intranacionális, mind transznacionális szinten a *ne bis in idem* elv. Dolgozatom negyedik fejezetében a transznacionális azonosság-fogalom érvényesülését kívánom bemutatni.⁹ Ennek során a dolgozat kulcskérdése, hogy hogyan kell értelmezni a transznacionális *ne bis in idem* elv azonosság kritériumát, a „cselekmény” fogalmát a nemzeti, különösen a magyar bíróságoknak a büntetőeljárásban az uniós jog, illetve az EUB joggyakorlatának fényében.

A *ius puniendi* fokozódó kiterjedése, a transznacionális, határokon átnyúló kriminalitás fokozódó jelensége, valamint az ezekhez társuló, egyre szorosabbá váló bűnügyi együttműködés trojkája táptalajt jelent az esetlegesen felmerülő pozitív joghatósági

⁹ SVE 54. cikk: Az ellen a személy ellen, akinek a cselekményét a Szerződő Felek egyikében jogerősen elbírálták, ugyanazon cselekmény alapján nem lehet egy másik Szerződő Fél területén büntetőeljárást indítani, amennyiben elítélés esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélet meghozatalának helye szerinti Szerződő Fél jogszabályainak értelmében azt többé nem lehet végrehajtani.

Be. 4. § (7) bekezdés: Büntetőeljárás nem indítható, illetve a megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, ha az elkövető cselekményét az Európai Unió tagállamában (a továbbiakban: tagállam) jogerősen elbírálták, vagy egy tagállamban a cselekmény érdeméről olyan határozatot hoztak, amely azonos cselekmény vonatkozásában – a határozatot hozó tagállam joga alapján – akadályt képezi újabb büntetőeljárás megindításának, vagy annak, hogy a büntetőeljárást hivatalból vagy rendes jogorvoslat alapján tovább folytassák.

kollízióknak, ezáltal pedig a kétszeres eljárás, illetve a kétszeres elítélés lehetőségének. A vizsgálatnak a transznacionális térre is történő kiterjesztése különösen indokolt a mind az alkotmányjogi,¹⁰ mind pedig a szakjogi¹¹ dimenziót érintő magyar kodifikációs törekvések miatt a transznacionális ne bis in idem elv elismerése, illetve jogszabályi környezetbe való beépítése okán. Indokolt továbbá a vizsgálat a transznacionális ne bis in idem elvnek a magyar judikatúrában történő alkalmazása okán is, amely e fő részben kifejtettek alapján nem tekinthető minden elemében az uniós jognak megfeleltethetőnek.

A transznacionális ne bis in idem elv tudományos vonatkozását érintően megállapítható, hogy a külföldi és – mérsékelten ugyan, de – a hazai jogirodalomban is egyre gyakrabban jelennek meg publikációk a nemzetközi, különösen pedig az európai bűnügyi együttműködés tekintetében, amelyek a ne bis in idem elvet közvetve vagy épp közvetlenül is érintik. Amellett, hogy a transznacionális ne bis in idem elv „divatos témának”¹² nevezhető, mégsem tekinthető „túlírtnak”, ugyanis továbbra is számos nyitott kérdéssel szolgál, így indokolt a további tudományos igényű feldolgozás. Elemzésemnek e részben kitűzött célja a meglévő ismeretek rendszerezése, a már fentebb említett nyitott kérdések elemzése, ezek lehetőség szerinti megválaszolása, illetve, ha ez akadályba ütközne, akkor újkeletű megvilágításuk, továbbá javaslatok megtétele a transznacionális ne bis in idem elv érvényesítése, és az idem kritérium alkalmazása vonatkozásában.

3. Az értekezés módszertana

Megállapítható, hogy az azonosság-fogalom értelmezése kapcsán a judikatúra és a jogtudomány között különös kölcsönhatás érvényesül. Egyrészt a magyar jogfejlődést tekintve erősen a joggyakorlat által értelmezett, és annak vívmányaival átítatott kérdéskör, amely a jogtudományi művek módszertanában is megjelenik. E gyakorlatorientáltság okán a joggyakorlattól elrugaskodott absztrahálás szintjén történő vizsgálat nem célszerű és nem is lehet eredményes. Emiatt értekezésemben különös hangsúlyt fektetek a judikatúra irányaira, eredményeire. Másrészt a jogtudomány iránymutató szerepe az azonosság fogalmának meghatározása során kifejezetten jelentős, így említhető az értekezésben alább kifejtett, a folytatatólagos büncselekmény jogalkalmazásban érvényesülő megítélését értelmező jogtudományi hatás, vagy épp a recens felsőbírósági gyakorlatban több határozatban,

¹⁰ Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdés

¹¹ Be. 4. § (7) bekezdés

¹² VOGEL, JOACHIM: Internationales und europäisches ne bis in idem, In: ANDREAS HOYER – HENNING ERST MÜLLER – MICHAEL PAWLIK – JÜRGEN WOLTER: Festschrift für Friedrich-Christian Schroeder zum 70. Geburtstag, C.F. Müller Heidelberg, 2006. 878.

bekezdéseken keresztül is hivatkozott, az azonosság-fogalom értelmezésének mankójául szolgáló szakirodalmi álláspont.¹³ HARS gondolatai kifejezőek e különös kölcsönhatásra vonatkozóan, amely szerint a tudomány „a törvény létrehozásában, valamint értelmezésében az útmutató szerepét tölti be. A tudomány adja a fényt, amely megvilágítja a törvényhozó előtt az általa szabályozni kívánt jogterületet és érthetővé teszi a jogalkalmazásra hivatott hatóságok és általában mindenki előtt a törvényhozónak homályos, esetleg rejtett akaratát.”¹⁴

Ez az azonosság-fogalom vonatkozásában hatványozottan igaz, így a széleskörű tudományos érdeklődés eredményeként számos álláspont látott napvilágot, amely következtében nem meglepő, hogy a bírói gyakorlat sem tekinthető egységesnek. A recens bírósági gyakorlatban több, a bíróságok által szinonimaként, illetve egymás mellett használt meghatározás is fellelhető az azonosság definiálása kapcsán, így a diszkrepáns bírósági határozatok elvi tartalma is indokolja a kérdés tudományos igényű vizsgálatát. A magyar bírói gyakorlatban így azonosítható a tág értelemben vett történeti tényállás azonosságát (történeti esemény) képviselő nézet,¹⁵ a szűk értelemben vett történeti tényállás azonosságát képviselő nézet,¹⁶ a cselekményfogalom azonosságát alapul vevő nézet,¹⁷ valamint az elkövetési magatartás azonosságát képviselő nézet.¹⁸ Az ellentmondásosság kiküszöbölésének kiemelt jelentősége van a joggyakorlat és a jogtudomány által kimunkált jogintézmény egységes jogértelmezése érdekében, amely egybevág a joggyakorlat egységesítése iránt tett jogalkotói

¹³ Mindkét esetkör a III. fejezet 2. alfejezete alatt kerül kifejtésre.

¹⁴ HARS LÁSZLÓ: A bűnhalmazat eljárásjogi vonatkozásai, Universitas Francisco Josephina, Acta Juridico Politica, Nagy Jenő és Fia könyvnyomdája, Kolozsvár, 1943. 51.

¹⁵ A Győri Ítéltábla ÍH2021.35. számon közzétett határozata alapján a res iudicata vizsgálatakor, tagállami elítélés esetén is, a történeti tényállásnak, azaz az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények együttesének az azonossága minősül irányadó szempontnak, függetlenül a tényállás jogi minősítésétől vagy a védett jogi tárgyától.

¹⁶ A BH2005. 7. számú döntés I. pontja szerint a vádhoz kötöttség elvéből fakad a tettazonosság szükségessége, vagyis az ítéletnek a vádirat által leírt cselekménnyel kapcsolatos tényeket kell tartalmaznia. A bíróság olyan tényeket is rögzíthet ítéletében, amit a vádirati tényállás nem tartalmaz. Míg II. pontja szerint nem jelenti a vádelv sérelmét, ha a bíróság a történeti tényállással összefüggésben olyan részleteket is megállapít, amelyet a vádirat nem tartalmazott; valamint akkor sem sérül a vádelv, ha a bíróság határozatában foglalt tényállás nem fedti a vádban foglalt tényeket, de a bűncselekmény lényeges elemét alkotó tények tekintetében annak megfelel.

¹⁷ A BH2018. 245. számú döntés indokolásának [61.] pontja szerint a tettazonosság eljárásjogi értelme „nem azonos az anyagi büntetőjogi egység fogalmával. Lehetnek cselekmények, amelyek anyagi jogi szemszögből nézve halmazati viszonyban állnak egymással, de azért az eset körülményei szerint mégis egy egységes történeti eseményhez tartoznak. (...) A bírói gyakorlat lényegileg az egység és a többség közötti megkülönböztetés anyagi jogi kereteit használja fel a kizáró hatás terjedelmének megítélésénél. Korábban megjelent a Kúria Bfv.1085/2015/18. számú határozatában.

¹⁸ A BH2011. 245. számú döntés szerint az ítélezési gyakorlat szerint nem jelenti a vádelv sérelmét az, ha a bíróság határozatában foglalt tényállás nem fedti ugyan teljesen a vádiratban leírt tényeket, de a bűncselekmény törvényi tényállásának lényeges elemeit alkotó tények tekintetében annak megfelel, s ily módon a tettazonosság keretein belül marad.

törekvésekkel is.¹⁹ Ennek következtében a joggyakorlat szintetizálásának, valamint az egységre törekvés jegyében a helyes jogértelmezésnek az igénye fokozottabban jelentkezik.

Mindezen összefüggések, továbbá a dolgozat célkitűzései, így a vonatkozó jogtudományi munkák, illetve bírósági gyakorlat vizsgálata útján történő rendszeralkotás, a fogalmi ellentmondások feltárása, valamint a reklasszifikáció, meghatározzák a kutatás módszerét is, amely jogdogmatikai jellegű, doktrinális kutatást feltételez. Szükségképpen kijelöli a kutatás jellege az értekezés módszertanát is, amely során egyfelől a leíró, elemző módszertan alkalmazása útján analízalom a vonatkozó szakirodalmi, illetve gyakorlati kútfőket, másfelől, tekintettel arra, hogy mind a vizsgált jogintézményeket, mind pedig az ismertetett álláspontokat kritikai kontextusban is bemutatom, így az értékelő módszertant is alkalmazom a disszertációban. Ennek megfelelően e kettő vizsgálati módszer egyvelege alkotja az értekezés módszerét.

A fentiekre tekintettel dolgozatomban empirikus kutatást nem eszközöltem, ugyanis a célul tűzött általános jogdogmatikai rendszeralkotás tekintetében azt mellőzhetőnek tartom. Az egyes jogintézmények statisztikai szempontból történő vizsgálata egyrészt szétfeszítené a dolgozat kereteit, másrészt az *in concreto*, eseti vizsgálatot megkívánó jogintézménynek például a vádelv problematikájának a vádmódosítás következtében felmerülő gyakorisága kapcsán a témareleváns statisztikai vizsgálat az ügytípusok, bűncselekménytípusok eltérő jellegére tekintettel nem volna reprezentatív, továbbá a vádmódosítás okinak sokfélesége miatt nem is feltétlenül bírna relevanciával a szűk körben lehatárolt és vizsgált témával összefüggésben. Így az empirikus vizsgálat helyett az általános elvi tételek, következtetések megállapítását lehetővé tevő jogdogmatikai elemzést használok eszközként.

A jogdogmatikai kutatás során az alábbi jogértelmezési módszereket alkalmaztam az azonosság-fogalom jelentéstartalmának feltárása érdekében.

3.1. A jogtörténeti értelmezés

A jogtudományi álláspontok elemzése és a bírósági gyakorlat retrospektív vizsgálata mellett alappillérrül használok a jogtörténeti módszertant, ugyanis a tettazonosság és a *ne bis in idem* elve 100 évnél is hosszabb időtartamú, organikus jogfejlődés eredményeként kristályosodott ki, amely a Bp. óta szerves részét képezi a magyar büntetőeljárás jogának. A

¹⁹ Mindezen szabályok összessége Magyarországon a „korlátozott precedensrendszer” bevezetését jelenti. OSZTOVICS ANDRÁS: Törvénymódosítás a bírósági gyakorlat egységesítése érdekében – jó irányba tett rossz lépés?, *Magyar Jog* 2020/2. 75. Az új szabályozáshoz lásd még: VARGA ZS. ANDRÁS: Tíz gondolat a jogegységről és a precedenshatásról, *Magyar Jog* 2020/2. 81-87.

jogtörténeti módszertant egyrészt a jelenkor kodifikációtechnikai szabályozása, másrészt pedig a jogirodalmi és jogelméleti fejlődés kapcsán kívánom megragadni.

Mindezekon túl azonban az azonosság-fogalom bírósági gyakorlatban való érvényesülése kapcsán is jelentőséggel bír e jogértelmezési mód, hiszen a vádelv judikatúra általi értelmezése tradíciókon alapul, amely – kisebb kilengéseket és definíció-használati zavarokat leszámítva – következetesen érvényesül.

3.2. Összehasonlító jogi módszertan

Értekezésem érvelési rendszerében fontos szempontnak tartom a német eljárásjogi gondolkodásban fellelhető, tettfogalomhoz kapcsolódó jogszabályi környezet és a hozzá fűződő bírói jogértelmezés bemutatását, valamint a vonatkozó jogtudományi álláspontok ismertetését. A tettazonosság és a *ne bis in idem* elv témájában a XIX. század végén és a XX. század elején a főbb magyar jogtudományi fejtegetések a német jog vívmányait is belevonták elemzésükbe, így BAUMGARTEN,²⁰ VARGHA,²¹ TARNAI,²² MECSÉR²³ műveikben valamennyien alkalmazták az összehasonlító jogi módszertan. Ennek legfőbb indoka az volt, hogy a német jogirodalom már akkor is bővelkedett megoldási javaslatokban, így a magyar szerzők, szellemi kútfőként tekintettek a német szakirodalmi fejtegetésekre. Másfelől az eljárásjogi rendelkezések főbb elemeinek majdhogynem teljes megfeleltethetősége indokolta azt, hogy az említett hazai szerzők ne csak az eljárásjogi hagyományok hiánya okán a saját útját kereső magyar jogot vizsgálják a tettfogalom értelmezésének kezdeti nehézségei során, hanem a külföldit is, különösen a németet.

További indokaként jelölhető meg a jogösszehasonlításnak, hogy a Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoportja a 2014 áprilisában készült, a vád törvényességének vizsgálatát ismertető összefoglaló véleményében²⁴ is külön részt szentelt a német eljárási törvényt, illetve gyakorlatot bemutató német válasz kifejtésének, amely azonban a vádelv lényegét nem ragadta meg, így dolgozatomban ezt a hiátust is igyekszem kitölteni.

Vizsgálódásom így egyrészt a jogtörténeti hagyományokból, másrészt a múltban és a jelenben megkísérelt jogösszehasonlításból, harmadrészt pedig a *ne bis in idem* elv uniós (SVE 54. cikk és az EUB ehhez kötődő gyakorlata), illetve alkotmányos (At. XXVIII. cikk

²⁰ BAUMGARTEN IZIDOR: A tett azonosságának kérdéséhez: Vélemény a X. Magy. Jogászyűlés számára, különös tekintettel a magyar eljárási javaslatokra, Aetheanum r. társ. könyvnyomdája, Budapest 1889.

²¹ VARGHA FERENCZ: Non bis in idem, Magyar Igazságügy XXXI. évfolyam, 1889. 18-29., 119-132., 181-192.

²² TARNAI JÁNOS: A tettazonosság, Magyar Igazságügy XXXIV. évfolyam, 1890., 73-87.; 137-179.; 244-251.

²³ MECSÉR JÓZSEF: A tettazonosság problémája, Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt., Szeged, 1937.

²⁴ https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/a_vad_torvenyessegenek_vizsgalata.pdf Megtekintés: 2021. december 20.

(6) bekezdés) kiterjedéséből következően is időszerűvé teszi egy olyan ország szabályozásának vizsgálatát, amely absztraháló, bizonyos tekintetben fogalomalkotó rendszerben törekszik megoldani a tett fogalmának kapcsán felmerülő jogi problémákat. Kutatásom során így nemcsak a magyar gyakorlatot vizsgáltam meg, hanem a német judikatúra ne bis in idem elvre vonatkozó joggyakorlatát is az elemzésem körébe vontam, amely az idem fogalom értelmezésének vonatkozásában tanulságokkal szolgáló támpontot jelent. Ennek elemzése kapcsán céltom annak vizsgálata, hogy azon absztrakt, naturalisztikus alapú meghatározás, miszerint az azonosság tárgya *az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények összessége, amelyek a természetes életfelfogás szerint egységet képeznek*, jelenthet-e kézzelfogható, a magyar judikatúra számára is értelmezhető és alkalmazható alaptételt.

Az összehasonlító jogi módszertant így az azonosság-fogalom értelmezéséhez használok segítségül oly módon, hogy az összehasonlítás alapját képező jogszabályi rendelkezések bemutatása után részösszegzés alcím alatt foglalom össze az összehasonlítás eredményeként megállapítható konzekvenciákat. Ugyanakkor az összehasonlító jogi vizsgálatot kizárólag abban a hatókörben teszem meg, amely a dolgozat célkitűzéseit is elősegíti. Ez az oka annak, hogy a közös eljárásjogi hagyományokból eredő, de külön utakon járó német és magyar szabályozást elemzem. Ez a szempont nemcsak a szakjogi érvényesülés során, hanem az alkotmányos azonosság-fogalom érvényesülése kapcsán is érvényesül, így az USA jogát és az azt értelmező Szövetségi Legfelsőbb Bíróság gyakorlatát is csupán ebben a terjedelemben teszem a vizsgálat tárgyává.

3.3. Teleologikus jogértelmezés

A jogszabályok tartalmának a nyelvi szabályok útján való feltárása a grammatikai értelmezés alapján történik,²⁵ amely habár a legalapvetőbb és elsődleges jogértelmezési módnak tekintendő, arra korrekciós értelmezési elvek rendszere épül,²⁶ így nem az egyetlen, illetve kizárólagosan alkalmazott jogértelmezési módszer. Ez az azonosság-fogalom értelmezését illetően hatványozottan érvényesül, amelynek a nyelvtani értelmezésen túli vizsgálat indokolt. Valamennyi dimenzióban az azonosság-fogalom megértésének elősegítése érdekében – részint azok összefüggései okán is – további jogértelmezési metódusok

²⁵ NAGY FERENC: Anyagi Büntetőjog Általános Rész I., Iurisperitus Bt., Szeged, 2014. 109-110.

²⁶ BLUTMAN LÁSZLÓ: Bírói jogalkalmazás és szöveghű értelmezés, JeMa 2010/4. 94-95.

alkalmazása is szükséges, így az azonosság-fogalom valódi jelentéstartalmának feltárása végett elengedhetetlen a teleologikus jogértelmezés alkalmazása.²⁷

Az At. 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

E szabály immáron kiemeli a szubjektív teleologikus, azaz az erősebb legitimációs pillérekben álló jogalkotó eredeti szándékát célul tűző jogértelmezés alkalmazásának követelményét,²⁸ amely az azonosság-fogalom szabályozási környezetének jelenkori módosulásai kapcsán – a később bemutatottak alapján – lényeges a definiálás során.

Az értekezés során ugyanakkor nemcsak a szubjektív, hanem az objektív teleologikus jogértelmezést is használom, amely a normát annak szövegéből következő objektív célja fényében értelmezi. A jogszabály céljának (telosz) ily módon való meghatározása explicit módon a normaszövegből vagy implicit módon a normaszöveg alapján történhet.²⁹ Disszertációmban mindkét értelmezési mód megjelenik, annak érdekében, hogy az azonosság-fogalom szabályozási környezetének, valamint a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek a ratio legise felfejthetővé váljon.

3.4. Egyéb alkalmazott jogértelmezési módszerek

Az At 28. cikkéből ugyancsak következik az alkotmánykonform értelmezés követelménye, amely a *ne bis in idem* elv alapjogként való megjelenése óta mércének tekintendő, ugyanakkor ezzel együtt megjegyzendő, hogy az AB gyakorlatában egyelőre ritkán értelmezett alapjogként funkcionál, így az alkotmányos büntetőjogi tartam is csak további interpretációs módszerrel tárható fel.

Ezek közé tartozik többek között a rendszertani értelmezés, amely az alkotmányos azonosság-fogalom meghatározása során bír jelentőséggel, továbbá ugyanezen dimenzióban, valamint a transznacionális azonosság-fogalom értelmezése során lép előtérbe az At. E) cikkéből következő uniós joggal konform, továbbá az At. Q) cikkéből következő nemzetközi joggal konform értelmezési módok bevonása az értekezés módszertanába. A legújabb magyar

²⁷ NAGY FERENC: Anyagi Büntetőjog Általános Rész I., Jurisperitus Bt., Szeged, 2014. 114.

²⁸ JAKAB ANDRÁS: A bírói jogértelmezés az Alaptörvény tükrében, JeMa 2011/4. 89-90.

²⁹ JAKAB ANDRÁS: A bírói jogértelmezés az Alaptörvény tükrében, JeMa 2011/4. 86.

jogalkotási fejlemények fényében³⁰ e jogértelmezési módok elengedhetetlenek az azonosság-fogalom interpretációjához.

4. Az értekezés eredményei

1. *Tézis: A klasszikus tettazonosság vonatkozásában a „cselekmény” alatt a szűk értelemben vett történeti tényállás azonossága minősül irányadó szempontnak.*

A dolgozat első, alapozó fejezetében a Be. 6. § (2) és (3) bekezdésében szabályozott klasszikus tettazonosság elvét vizsgáltam, amely kapcsán megállapítottam, hogy a judikatúra szerint a vádelv tekintetében a *szűk értelemben vett történeti tényállás azonossága* érvényesül, amely nem involválja az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények összességét. Ez a részazonosság kérdéskörét is lehatárolja, hiszen a gyakorlat szerint további, a vád tárgyává nem tett részcselekményeknek külön ügyészi aktus nélkül az ítéleti tényállásba való bevonása sérti a tettazonosság elvét. Állásponatom szerint azonban ez bizonyos esetekben az egységes történeti esemény indokolatlan szétparcellázását jelenti, ugyanis a vádelv nem a részcselekmény-azonosságot követeli meg, hanem az egységes történeti eseményt alkotó cselekményazonosságot a vád tárgyává tett cselekmény és az ügydöntő határozatban elbírált cselekmény vonatkozásában.

2. *Tézis: Az extenzív tettazonosság vonatkozásában a „cselekmény” alatt az anyagi jog egység-többség tanának cselekményfogalma, azaz az anyagi jogi cselekmény azonossága minősül irányadó szempontnak.*

A második részben a *ne bis in idem* elv folytán érvényesülő extenzív tettazonosság értelmezése során a 6/2009. BJE-ben foglaltak alapján állapítható meg, hogy a Be. 4. § (3) bekezdése a büntető anyagi jog cselekmény fogalmával operál, amely a *ne bis in idem* hatást lényegileg az *egység-többség tan cselekményfogalmához* igazítja.

Mindennek alapján megállapítható, hogy az azonosság fogalma a magyar büntetőeljárásban olyan eljárásjogi jogintézmény, amely a vád és az ügydöntő határozat vonatkozásában a *szűk értelemben vett történeti tényállás azonosságának*, (ide nem értve az ahhoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények összességét) az anyagi jog nyelvén a részcselekmények azonosságának összevetését alkalmazva, ténykérdésként ítélandó meg, míg

³⁰ 2021. évi CXXXIV. törvény az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról

a ne bis in idem elv értelmében az azonosság alapja az egység-többségtan cselekményfogalma, amely sokkal inkább jogkérdésként határozza meg az identicust. Így a Be. 6. § (3) bekezdése szerinti „cselekmény” fogalom ontologikus alapon mint szűk értelemben vett történeti tényállás, míg a Be. 4. § (3) és (4) bekezdése szerinti „cselekmény” mint axiológikus, normatív alapon nyugvó, az anyagi jogi egység-többségtani cselekményfogalom határozható meg.

A bírói gyakorlat az eltérő azonosság-fogalmak alkalmazásával elhagyta azt a mezsgyét, amely szerint az új vád emelésének joga kezdődik, ahol a bíróság vádkimerítési joga végződik. A restriktív történeti tényállás-azonosság ugyanis bizonyos esetekben, például a bemutatott folytatólagos bűncselekmények körében behatárolja a bíróság vádkimerítési lehetőségét, amelynek ellenére azonban a jogerős elbírálást követően olyan részcselekmények vonatkozásában is érvényesülhet a ne bis in idem hatás, amelyeket a bíróság külön ügyészi aktus nélkül nem is vonhatott be az ítélezési tevékenységébe.

3. Tézis: Az alkotmányos tettazonosság vonatkozásában a „bűncselekmény” alatt a történeti tényállásnak, az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények együttesének azonossága minősül irányadó szempontnak.

Az alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában a kizáró hatás terjedelménél mind a transznacionális, mind a belső jog szintjén – a „bűncselekmény” megfogalmazás ellenére is – az azonos tett, és így a történeti tényállásnak, az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülményeinek együttese kell, hogy adja az azonosság vizsgálata során a kiindulópontot, amely a legmagasabb szintű garanciális védelmet biztosítja az alapjog jogosultjainak. Ugyanakkor a recens AB gyakorlat az azonosság fogalmát, téves elvi alapokon nyugvó döntés folytán, az eljárásjogi ne bis in idem elvre, azaz az At. XXVIII. cikk (6) bekezdésére is kihatóan jóval restriktívebben értelmezi azzal, hogy az anyagi jogi *ne bis in idem* megítélése során az ugyanazon „bűncselekményért” meghatározás ugyanazon tényállás és az ugyanazon jogellenes cselekmény konjunktív kritériumok vonatkozásában értékelendő, amely az azonos tetten túl a jogellenes cselekmény által sértett törvényi tényállások elemei kapcsán is megköveteli az azonosságot. Ugyanakkor az értelmezés során kútfőként és az alapjogok érvényesülésének minimális mércéjeként használt intranacionális nemzetközi szabályozás és a hozzáfűződő EJEB gyakorlat már a tág értelemben vett történeti esemény, azaz az időben és térben elválaszthatatlan konkrét, faktuális körülmények összességének értékelését követeli meg. Az ellentmondásosságot fokozza, hogy az At. XXVIII. cikk (6) bekezdésének

transznacionális hatálya is van, így pedig a transznacionális ne bis in idem elv begyűrűződése okán a transznacionális azonosság-fogalom különböző jelentéstartalmat hordoz, mint az intranacionális hatályú azonosság-fogalom, ugyanis annak alkalmazása során a történeti tényállásnak, az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények együttesének az azonossága minősül irányadó szempontnak. Transznacionális jelentőséggel bíró ügy még nem került az AB elé, ugyanakkor arra vonatkozóan – a fentiek szerint – az EUB gyakorlatának alkalmazását tartom irányadónak. E dimenzióban tehát tágabb jelentéstartalommal bír az azonosság fogalma, amely alatt a történeti eseményt, azaz az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények összességét kell érteni.

4. *Tézis: A transznacionális tettazonosság vonatkozásában a történeti tényállásnak, az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények együttesének azonossága minősül irányadó szempontnak.*

Az értekezés negyedik részében a transznacionális azonosság-fogalom érvényesülését vizsgáltam. Ennek során a SVE 54. cikkben meghatározott „cselekmény” fogalomhoz kötődő EUB gyakorlat a fő zsinórmérték, amely szerint tehát *a történeti tényállásnak, az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények együttesének az azonossága minősül irányadó szempontnak.* Ennek mentén értelmezendő tehát a transznacionális vonatkozású magyar büntetőeljárásban is az azonosság-fogalom a közvetlen, erga omnes hatállyal bíró uniós jogi jogszabály és az azt értelmező EUB gyakorlat értelmében. Így a Be. 4. § (7) bekezdésében szabályozott transznacionális ne bis in idem elv azonosság-fogalma is ennek megfelelően töltendő meg tartalommal, a Be. 4. § (7a) bekezdésben³¹ foglalt restrikciónak ellenére is, amely lényegében a klasszikus tettazonosság elvének vizsgálata eredményeként megállapítható tényazonosságot (szűk értelemben vett történeti tényállás azonosságot), avagy rész-cselekmény-azonosságot határozza meg zsinórmértékül. E jogszabályi rendelkezés a korábban már megállapítottaknak megfelelően uniós jogot sért, az ugyanis a transznacionális ne bis in idem elv uniós joggal ellentétes korlátozását jelenti.

Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a bírósági gyakorlat a transznacionális azonosság-fogalom értelmezése során eddig sem volt következetes, és az esetek nagy részében az intranacionális, egység-többség tanának megfelelő cselekményfogalmat alkalmazza az uniós

³¹ Be. 4. § (7a) bekezdés: Ha az elkövető több vagy tartós cselekménye egy bűncselekményt valósít meg, vagy több bűncselekménye a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) rendelkezése alapján egy bűncselekményt valósít meg, a (7) bekezdés nem akadályozza az olyan cselekmény miatt a büntetőeljárás megindításának és lefolytatásának, amelyet a (7) bekezdésben meghatározott tagállami határozatban szereplő tényállás nem tartalmaz.

vonatkozású büntető ügyekben jelentkező ne bis in idem hatás megítélése kapcsán is. A Be. 4. § (7a) bekezdésében foglalt rendelkezés, amely a részcselekmény-azonosságot teszi a tilalom alapjául még a korábbi értelmezésnél is szűkebbre szabná a ne bis in idem hatást. E problémának a kiküszöbölésére az uniós jog behatóbb ismeretét, valamint az előzetes döntéshozatali eljárás lehetőségének gyakoribb alkalmazását jelöltem meg, amely okán a helyes jogalkalmazás érdekében különös felelősség hárul a bíróságokra.

Identitätsbegriff im Strafverfahren – Die Bedeutung der Identicus in der Auslegung der Tatidentität und des Grundsatzes ne bis in idem

(Thesen)

1. Die Aktualität des Themas und die Hauptzwecke der Forschung

Das Grundsatz ne bis in idem erscheint durch die Bereicherung des nationalen Instrumentars, die komplexe Geltung und die zunehmende Ausbreitung in Bezeichnung immer neueren Normen und Forums und kann eben in diesen Regelungsbereich geltend gemacht werden. Das dient die Aktualität dieses Themas, weil die alten Dogmen, wie zum Beispiel das Identitätsbegriff im Strafverfahren wegen der dynamischen Änderung der Rechtsordnung wieder neu interpretiert werden müssen. Es ist auch wichtig, dass das Gesetz Nr. XC. von 2017 über die Strafprozessordnung (ungStPO) am 2018. Juli 01. in Kraft getreten ist und stellte das Identitätsbegriff durch die konzeptionelle Umwandlung des Strafverfahrens im neuen Kontext. Diese Modifikationswelle berührt nicht nur die prozessrechtlichen Rechtsnormen, sondern auch die materiellrechtlichen Rechtsvorschriften im Gesetz Nr. C 2012 über das Strafgesetzbuch (ungStGB), insbesondere die Konkurrenzlehre.³²

Aus dem Titel der Dissertation folgt, dass in der Forschung sich mit derselben Definition, das Identitätsbegriff der Grundprinzipien Tatidentität und ne bis in idem befasst wird. Vor der Rechtskraft ist dieser Begriff durch die Doktrin der Tatidentität, und nach der Rechtskraft durch das Verbot des Doppelbestrafungsverbots geregelt.

Das Hauptziel meiner Doktorarbeit ist die Beantwortung die folgenden Fragen: Welche Tendenzen können bei der Geltendmachung des Identitätsbegriffs identifiziert werden? Ist die Wiederauslegung der Identitätsbegriff notwendig? Oder ist eine Reklassifikation anhand der dogmatischen Analyse genug? Gibt es eine Möglichkeit für die Synthetisierung aufgrund des Ergebnisses der wissenschaftlichen Untersuchung?

Am Anfang der Forschung müssen die Schwierigkeiten und die Schranken der Zielsetzung betont werden, weil die Feststellung der deutschen Literatur bezüglich der

³² Wie zum Beispiel die Einführung die Regelung des § 6 Abs. 3 ungStGB ab 01. March 2022.

Unmöglichkeit einer Ideallösung akzeptiert werden muss.³³ In diesem Licht kann das Ziel der Dissertation festgestellt werden als das Weiterdenken der vorhandenen Kenntnisse, um neuen Wegen im Bereich der Wiederauslegung des Identitätsbegriffs zu öffnen.

2. Die Struktur der Dissertation

Die Doktorarbeit ist auf vier Hauptteile geteilt. Das Identitätsbegriff ist in jedem Hauptteil die Durchsetzung nach der Phase des Strafverfahrens oder der Dimension der Regelung vorgestellt, so das erste Teil sich mit klassisches, das zweite mit extensives, das dritte mit verfassungsrechtliches und das vierte mit transnationales Identitätsbegriff beschäftigt.

In dem ersten Hauptteil wird das Begriff der „Handlung“ im Rahmen der gesetzlichen Regelung der Tatidentität³⁴ analysiert und in dem zweiten Hauptteil wird das Identitätselement, also das Handlungsbegriff des Doppelbestrafungsverbots untersucht.³⁵ Heutzutage – im Vergleich mit dem intensiven wissenschaftlichen Interessieren am Ende des XIX. Jahrhundert und am Anfang des XX. Jahrhundert – die Geltendmachung der Tatidentität und des Grundsatzes *ne bis in idem* ist nicht so geprüfte Thema in dem ungarischen Rechtsliteratur, in diesem Kreis kann nur ein Paar Aufsätze im Gegenstand des Identitätsbegriffs gefunden werden, die beschäftigen sich selbst mit der Tatidentität und nicht im Zusammenhang mit des Grundsatzes *ne bis in idem*, und umgekehrt.

Aus den prozessrechtlichen Regelungen folgt, dass es zwischen beide Rechtsinstitute ein korrelatives Verhältnis gibt. Das bedeutet, dass die Auslegung und den Durchbruch von einem ist auf dem anderem eingewirkt. Deswegen befasse ich mich mit beiden Prinzipien in ihren Zusammenhang, trotz ist ihr Verhältnis in der Rechtswissenschaft nicht geklärt.

Ich finde es richtig, dass die Tatidentität „die kardinalste Frage“ der Urteilsfindung regelt,³⁶ weil sie das Verhältnis der Anklage und Urteil vor der Rechtskraftwirkung feststellt,

³³ NEUHAUS, RALF: Der strafverfahrensrechtliche Tatbegriff: „*ne bis in idem*“, Studienverlag Brockmeyer, Bochum, 1985. 144-148., HUBUNG, DANIEL JOACHIM: Der Tatbegriff im Artikel 54 des Schengener Durchführungsübereinkommens, Peter Lang GmbH, Frankfurt am Main, 2011. 213-215.

³⁴ § 6 Abs. 2 ungStPO: Das Gericht muss über die Anklage entscheiden, aber es kann sich nicht über die Anklage ausbereiten.

§ 6 Abs. 3 ungStPO: Das Gericht kann nur über die strafrechtliche Verantwortung der angeklagten Person entscheiden und kann nur solche Handlung beurteilt werden, die enthält die Anklage.

³⁵ § 4 Abs 3 StPO: Das Strafverfahren darf nicht eingeleitet, oder das eingeleitete Strafverfahren muss eingestellt werden, wenn die Handlung des Täters schon rechtskräftig beurteilt worden ist, mit der Ausnahme der außerordentlichen Rechtsmittel und der besonderen Verfahren.

³⁶ FINKEY FERENCZ: A magyar büntető perjog tankönyve, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1916. 440.

was auch die Grenzen der Umgestaltung der Strafklage bedeutet. Nach der Rechtskraftwirkung ist das Verhältnis zwischen in dem Urteil beurteilten Tat und der angeklagten Tat der Anklage durch die extensive Tatidentität bestimmt, die das Identitätselement des Grundsatzes *ne bis in idem* ist.

Der Grundcharakter von dem Prinzip ist von *TÓTH* betont: „auf den Grundstein des Strafverfahrens ist *ne bis in idem* gehaut.“ Aus der Obigen folgt die Grundthese im Zusammenhang der zwei Rechtsinstitute, da fängt das Recht der neuen Anklageerhebung an, wo die Kognitionsmacht der Gerichte endet.³⁷

Die Hauptfragen dieser zwei Abschnitte sind, wie und in welcher Deutung können die Tatidentität und der Grundsatz *ne bis in idem* in der ungarischen Judikatur durchgesetzt werden und wie die Relation zwischen den zwei Prinzipien ist. Aber es ist auch wichtig, dass der Begriff der zwei Rechtsinstituten separativ untersucht werden muss, um die Frage zu beantworten, ob es einheitliche Identitätsbegriff im Strafverfahren gibt, und wenn nicht, was die Folge der Unterscheidung ist. Auch eine Grundthese der Dissertation ist, dass der Umfang des Doppelbestrafungsverbots und das Verhältnis der außerordentlichen Rechtsmittel und neuen Strafprozessen durch die Bestimmung der Grenzen der Tatidentität auf explizite Weise beeinflusst ist. Aus dem obigen Fragen folgen die zwei Annahmen am Anfang meiner Forschung, dass das Identitätsbegriff mit einheitlicher Bedeutung durchgesetzt wird und die Bedeutung mit einheitlichem Inhalt ausgelegt werden muss, die die Identität der geschichtliche Vorgang bedeutet.

Ein großer Meilenstein von Möglichkeiten der Durchsetzung des Grundsatzes *ne bis in idem* ist, dass er am 01. Januar 2012. mit dem neuen Grundgesetz (ungGG) im ungarischen Rechtssystem auf Verfassungsrang getreten wurde. Mit der Artikel XXVIII Abs. 6 ungGG³⁸ wurde „*ne bis in idem*“ zu einem Grundrecht des Täters. In den dritten Abschnitt meiner Dissertation beschäftige ich mich mit dem Begriff der „Straftat“ des Grundrechts. Mit dieser Untersuchung versuche ich die Frage zu beantworten, was unter der Identität im Rahmen des Grundrechts *ne bis in idem* verstanden werden muss.

Einerseits wegen des Identitätsbegriffs, andererseits wegen des den Umfang gegebene Ausdruck „Strafverfahrens“ kann es festgestellt werden, dass das Grundrecht nur strafrechtliche Wirkung und Umfang hat. Hinter der grammatischen Auslegung wird das

³⁷ VARGHA FERENCZ: *Non bis in idem*, Magyar Igazságügy XXXI. évfolyam, 1889. 121.

³⁸ Artikel XXVIII. Abs. 6 ungGG: Abgesehen von außerordentlichen Rechtsmitteln darf niemand einem Strafverfahren unterzogen und wegen einer Straftat verurteilt werden, wegen welcher er in Ungarn oder – in einem durch einen internationalen Vertrag, oder durch den rechtlichen Akt der Europäischen Union – in einem anderen Staat schon rechtskräftig verurteilt oder freigesprochen worden ist.

verfassungsrechtliche Grundprinzip durch weiteren Auslegungsmethoden interpretiert, weil in diesem Sinne meine Annahme ist, dass unter der Identität nicht nur Straftaten verstanden werden müssen, sondern sie hat tieferer Inhalt. Andererseits die Bestimmung des verfassungsrechtlichen Identitätsbegriffs ist nicht eine Rechtsfrage, sondern eine Tatfrage, so muss es anhand der *idem factum* Theorie verstanden werden.

Deshalb werden zuerst die verfassungsrechtlichen Gründe des Grundsatzes *ne bis in idem* vorgestellt und dann wird das verfassungsrechtlichen Identitätsbegriff im innerstaatlichen und im transnationalen Sinne untersucht. Zur Auslegung der innerstaatlichen Sinne werden zwei anderen Kulturen berührt, die verfassungsrechtlichen Traditionellen haben: von einem die Judikatur des Bundesverfassungsgerichts (BverfG) und von anderem die einschlägigen Entscheidungen des Obersten Gerichtshofes der Vereinigten Staaten. In diesem Teil werden die Entscheidungen des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte (EGMR) zur Artikel 4 des 7. Zusatzprotokoll zur Europäische Menschenrechtskonvention (EMRK)³⁹ und des Europäischen Gerichtshofs (EUGH) in Bezug des Grundsatzes *ne bis in idem* berührt.

Im XXI. Jahrhundert, also in der Zeit der Globalisierung, müssen die Menschenrechte auch im transnationalen Sinn garantiert werden. Wichtig ist auch, dass die Personen gegen die verschiedenen Strafmachten und Strafgewalten der Staaten geschützt werden müssen. Um die Menschen zu schützen, schließen die Staaten verschiedene Übereinkommen bzw. Rechtshilfeabkommen ab. Ein solches Übereinkommen ist das SDÜ (Schengener Durchführungsübereinkommen),⁴⁰ die durch den EUGH ausgelegt wird.

Die Art. 54 SDÜ⁴¹ ist eigentlich der maßgebliche Schritt über das Doppelbestrafungsverbot im Verhältnis zwischen europäischen Staaten. Die Rechtsprechung des EUGHS wirkt auf vielen Gebieten des Rechtssystems der Mitgliedstaaten ein, die ein

³⁹ Artikel 4 des 7. Zusatzprotokoll zur EMRK: Niemand darf wegen einer Straftat, wegen der er bereits nach dem Gesetz und dem Strafverfahrensrecht eines Staates rechtskräftig verurteilt oder freigesprochen worden ist, in einem Strafverfahren desselben Staates erneut vor Gericht gestellt oder bestraft werden.

⁴⁰ Übereinkommen zur Durchführung des Übereinkommens von Schengen vom 14. Juni 1985 zwischen den Regierungen der Staaten der Benelux-Wirtschaftsunion, der Bundesrepublik Deutschland und der Französischen Republik betreffend den schrittweisen Abbau der Kontrollen an den gemeinsamen Grenzen

⁴¹ Artikel 54 SDÜ: Wer durch eine Vertragspartei rechtskräftig abgeurteilt worden ist, darf durch eine andere Vertragspartei wegen derselben Tat nicht verfolgt werden, vorausgesetzt, dass im Fall einer Verurteilung die Sanktion bereits vollstreckt worden ist, gerade vollstreckt wird oder nach dem Recht des Urteilsstaats nicht mehr vollstreckt werden kann.

§ 4 Abs. 7 StPO: Das Strafverfahren darf nicht eingeleitet, oder das eingeleitete Strafverfahren muss eingestellt werden, wenn die Handlung des Täters in einer Mitgliedstaat der Europäischen Union (Mitgliedstaat) schon rechtskräftig beurteilt worden ist, oder in einem Mitgliedstaat über die Sache der Handlung ist einen Beschluss gefasst worden ist, der verhindert im Bezug derselben Handlung – aufgrund des Rechts des Mitgliedstaats vorzunehmen ist, der diese erlassen hat – die Einleitung neues Strafverfahrens oder dem, dass das Strafverfahren von Amts wegen oder aufgrund ordentliches Rechtsmittels geführt wird.

großes Segment des Rahmensystems der justiziellen Zusammenarbeit in Strafsachen ist. Ein Grundprinzip dieser Judikatur ist der Grundsatz *ne bis in idem*. In dem vierten Teil meiner Dissertation beschäftige ich mich mit dem transnationalen Identitätsbegriff. Die Hauptfrage dieses Teils ist, wie das Identitätselement von Grundsatz *ne bis in idem* nach der Judikatur des EUGHs durch die nationalen Gerichte im Strafverfahren ausgelegt werden muss.

Die Möglichkeit der doppelten Strafverfolgung im transnationalen Sinne ist immer häufiger wegen der Ausdehnung von *ius puniendi*, die transnationalisierte, grenzüberschreitende Kriminalität und der immer engeren justiziellen Zusammenarbeit in Strafsachen. Die Ausweitung der Untersuchung auf dem transnationalen Sinn ist auch begründet mit der verfassungsrechtlichen⁴² und prozessrechtlichen Dimensionen⁴³ der ungarischen Kodifikation und die diskrepante Rechtsprechung der ungarischen Gerichte.

Heutzutage ist der Grundsatz *ne bis in idem* im transnationalen Sinn ein Modethema,⁴⁴ weil in der ausländische und nationale Rechtsliteratur immer mehr Aufsätze publiziert ist. Mein Ziel im Bezug dieses Teils ist die Klassifizierung der vorhandenen Kenntnisse, die Analysierung der Probleme, die Beantwortung der dargestellten Fragen und weitere Antragstellung.

3. Über die angewandten Forschungsmethoden

Es kann dargestellt werden, dass es zwischen der Judikatur und der Rechtsliteratur besondere Wechselwirkung gibt. Einerseits das Identitätsbegriff ist ein sehr rechtsprechungsorientierter Fragekreis, das legt die angewandten Methoden in den rechtswissenschaftlichen Publikationen fest. Wegen dieses rechtsprechungsorientierten Charakters das Rechtsinstitut wäre die Untersuchung ohne Analyse der Judikatur zwecklos und ergebnislos. Andererseits die richtungsweisende Wirkung der Rechtswissenschaft ist signifikant, die bei den fortgesetzten Straftaten und die wissenschaftliche Berufung in der rezenten obergerichtlichen Rechtsprechung identifiziert werden kann.

Wegen dem weitverbreiteten Interesse haben sehr viele wissenschaftlichen Standpunkte erscheint, deswegen kann es festgestellt werden, dass die Judikatur nicht einheitlich ist. In der Rechtsprechung werden die verschiedenen Ausdrücke als Synonyme benutzt, die ergibt eine diskrepante Judikatur. Diese Widersprüchlichkeit begründet die

⁴² Artikel XXVIII. Abs. 6 ungGG

⁴³ § 4 Abs 7 ungStPO

⁴⁴ VOGEL, JOACHIM: Internationales und eropäisches *ne bis in idem*, In: ANDREAS HOYER – HENNING ERST MÜLLER – MICHAEL PAWLIK – JÜRGEN WOLTER: Festschrift für Friedrich-Christian Schroeder zum 70. Geburtstag, C.F. Müller Heidelberg, 2006. 878.

wissenschaftliche Untersuchung. In der ungarischen Judikatur können die folgenden Ansichten identifiziert werden: die Identität des geschichtlichen Vorgangs,⁴⁵ die Identität der Tatsachen,⁴⁶ die Identität der Handlung⁴⁷ und die Identität der Tathandlung.⁴⁸ Zu der einheitlichen Rechtsprechung ist wichtig die Widersprüchlichkeit zu eliminieren. Die Hauptzielsetzung der Doktorarbeit ist die dogmatische und praxisorientierte Untersuchung des Begriffs der Identität.

Anhand der Ziele der Dissertation kann es festgestellt werden, dass die Forschung doktrinal ist. Dieser Forschungstyp bestimmt auch die Methodik der Doktorarbeit, die ist einerseits beschreibend und analytisch, andererseits bewertend. Diese gemischte Forschungsweise schafft die Methodologie der Dissertation.

In der dogmatischen Forschung wurden die folgenden juristischen Auslegungsmethoden zur Bestimmung der Bedeutung des Identitätsbegriffs angestellt.

3.1. Die rechtsgeschichtliche Auslegung

Die Tatidentität und der Grundsatz *ne bis in idem* haben aus mehr als 100 Jahren organische Rechtsentwicklung ergeben, die sind bestimmte Teil der Strafprozessordnung. Diese Auslegungsmethode ist mit der gegenwärtigen ungarischen Kodifikation und der Entwicklung der Rechtsliteratur begründet. Neben diese zwei Aspekte können auch die Traditionen der Auslegung von Identitätsbegriff in der Judikatur bezeichnet werden.

3.2. Rechtsvergleichende Method

Die prozessrechtlichen Regelungen des deutschen Rechts, die deutschen Judikatur und den verschiedenen Standpunkten der deutschen Rechtsliteratur sind im Argumentationssystem der Dissertation sehr wichtig. Am Ende des XIX. Jahrhunderts und am Anfang des XX. Jahrhunderts haben die erheblichen ungarischen Autoren, wie *BAUMGARTEN*,⁴⁹ *VARGHA*,⁵⁰ *TARNAI*,⁵¹ *MECSÉR*⁵² die rechtsvergleichende Methode angestellt. In dieser Zeit hatten die deutsche Rechtswissenschaft und Rechtsanwendung schon vielen bedeutsamen

⁴⁵ ÍH2021.35.

⁴⁶ BH2005. 7. I.

⁴⁷ BH2018. 245.

⁴⁸ BH2011. 245.

⁴⁹ BAUMGARTEN IZIDOR: A tett azonosságának kérdéséhez: Vélemény a X. Magy. Jogászgyűlés számára, különös tekintettel a magyar eljárási javaslatokra, Aethenium r. társ. könyvnyomdája, Budapest 1889.

⁵⁰ VARGHA FERENCZ: Non bis in idem, Magyar Igazságügy XXXI. évfolyam, 1889. 18-29., 119-132., 181-192.

⁵¹ TARNAI JÁNOS: A tettazonosság, Magyar Igazságügy XXXIV. évfolyam, 1890., 73-87.; 137-179.; 244-251.

⁵² MECSÉR JÓZSEF: A tettazonosság problémája, Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt., Szeged, 1937.

Lösungsvorschlägen, die als intellektuelle Quelle bei den Auslegung des ungarischen Rechts funktionieren konnten. Ein zusätzlicher Grund ist die Gleichstellung der deutschen und ungarischen Regelungen.

Infolge der rechtshistorischen Traditionen, der in der Vergangenheit mehrmals versuchte Rechtsvergleichung und der Ausdehnung des Grundsatzes *ne bis in idem* im verfassungsrechtlichen und unionsrechtlichen Sinne ist die Untersuchung einer abstrahierenden und begriffsbestimmenden Rechtskultur begründet. Nach allgemeiner Meinung ist Tatidentität, also eine prozessuale Tat, immer dann anzunehmen, wenn der durch die Anklage bezeichnete geschichtliche Vorgang nach der Lebensausfassung eine Einheit darstellt, deren Aburteilung in getrennten Verfahren zu einer Aufspaltung eines zusammengehörigen Geschehens führen würde.⁵³ Mein Ziel anhand dieser Methode ist es festzustellen, ob dieser ontologischen Bestimmung als anwendbarer Grundsatz dienen kann.

Zur rechtsvergleichenden Methode werden bei den prozessrechtlichen Regelungen das deutsche Recht und bei den verfassungsrechtlichen Regelungen das amerikanische und deutsche Recht angewendet.

3.3. Teleologische Auslegung

Die Auslegung der Rechtsnormen muss in erster Linie nach der grammatischen Auslegung interpretiert werden, die die fundamentalsten, jedoch nicht die einzige und ausschließliche Auslegungsmethode ist. Wegen der verschiedenen Ausdrücke der Rechtsnormen ist die Untersuchung hinter dem Gesetzestext begründet, um der tiefe und echte Inhalt des Identitätsbegriffs sowie das Zweck (*ratio legis*) und die Rechtsnatur des Grundsatzes *ne bis in idem* zu bestimmen. Deshalb muss auch der Teleologische Auslegung angestellt werden.

Nach der Artikel 28 ungGG: „Die Gerichte legen bei der Rechtsanwendung den Text der Rechtsnormen in erster Linie im Einklang mit deren Zielen und mit dem Grundgesetz aus. Während der Bestimmung des Ziels von Rechtsnormen in erster Linie die Präambel der Rechtsnorm beziehungsweise die Begründung der Rechtsnorm oder des Amendments berücksichtigt werden muss. Bei der Auslegung des Grundgesetzes und der Rechtsnormen ist anzunehmen, dass diese einem gesunden Menschenverstand und dem Gemeinwohl entsprechenden, moralischen und wirtschaftlichen Ziel dienen.“

⁵³ HUBER, MICHAEL: Grundwissen – Strafprozessrecht: Die Tat im prozessualen Sinn, JuS, 2012/3. 208.

Mit diesem Schritt wurde die subjektive teleologische Auslegung als primär Auslegungsmethode bestimmt. Infolgedessen muss bei der Auslegung der Gesetze der ursprüngliche, konkrete Willen des konkreten Gesetzgebers untersucht werden. In der Doktorarbeit wird aber nicht nur die subjektive, sondern auch die objektive teleologische Auslegung angestellt, um die ratio legis des Identitätsbegriffs zu finden. Auf diese Art die Bestimmung des Inhalts von Identitätsbegriffs kann sich einerseits aus dem Gesetzestext (explizit) und andererseits aufgrund des Gesetzestextes (implizit) ergeben werden. In meiner Doktorarbeit werden beide Auslegungsmethode angewendet.

3.4. Die weitere Auslegungsmethoden

Die Pflicht zur Anwendung der verfassungskonformen Interpretation folgt auch aus Artikel 28 unGG, die seit der Anerkennung des Grundsatzes *ne bis in idem* als Grundrecht sehr bestimmt ist.

Die systematische Auslegung wird bei der Bestimmung des verfassungsrechtlichen Identitätsbegriffs wegen des Umfangs des Grundrechts benutzt. Ferner wird die unionskonforme Auslegung aufgrund der Artikel E) unGG und die völkerrechtskonforme Auslegung nach der Artikel Q) unGG bei der Aufklärung von Bedeutung des transnationalen Identitätsbegriffs angewendet.

4. Die Ergebnisse der Dissertation

1. These: Im Bezug der klassischen Tatidentität soll unter Handlung die Identität der Tatsache im engeren Sinn verstanden werden.

In dem ersten begründenden Teil wurde der § 6 Abs. 2 und 3 unStPO untersucht. Aufgrund der Untersuchung kann es festgestellt werden, dass in der ungarischen Judikatur im Bezug des Akkusationsprinzips die Identität der Tatsache in engeren Sinn durchgesetzt wird, die der Komplex unlösbar miteinander verbundener Tatsachen nicht enthält. Sie bestimmt auch die Frage der Teilidentität, weil nach der Meinung der Judikatur weitere Teilhandlungen ohne staatsanwaltschaftlichen Akt in die gerichtliche Beurteilung nicht einbezogen werden können. Meiner Meinung nach kann die unnatürliche Aufspaltung einen einheitlichen geschichtlichen Vorgang durch diese Begriffsbestimmung verursacht werden, weil die Tatidentität nicht die Identität der Teilhandlungen fordert, sondern die Identität des

einheitlichen geschichtlichen Vorgangs zwischen der Tat der Anklageschrift und der Tat des Urteils, die ist durch den Handlungsbegriff begrenzt.

2. These: Im Bezug der extensiven Tatidentität soll unter Handlung das Handlungsbegriff der Konkurrenzlehre, also die Identität der Handlungen verstanden werden.

In dem zweiten Teil wurde § 4 Abs. 3 und 4 ungStPO untersucht. Nach der Untersuchung kann festgestellt werden, dass die Gerichte bei der Auslegung der extensiver Tatidentität aufgrund der 6/2009 Rechtseinheitsentscheidung⁵⁴ mit der Handlungsbegriff der Konkurrenzlehre operiert.

Dementsprechend kann es festgestellt werden, dass das Identitätsbegriff im ungarischen Strafverfahren ein solche prozessrechtliche Rechtsinstitut ist, die vor der Rechtskraft im Verhältnis der Tat der Anklage und der Tat des Urteils aufgrund der Identität der Tatsache in engeren Sinn als Tatfrage beurteilt ist, während nach der Rechtskraft im Verhältnis der Tat des Urteils und der Tat der Anklage aufgrund der Handlungsbegriff der Konkurrenzlehre bestimmt ist. Das bedeutet, dass die klassische Tatidentität ontologisch jedoch die extensiver Tatidentität axiologisch definiert sind.

Die Judikatur hat mit der Anwendung verschiedener Identitätsbegriffen den Weg verlassen, der bestimmte, da fängt das Recht der neuen Anklageerhebung an, wo die Kognitionsmacht der Gerichte endet. Gegebenenfalls die Identität der Tatsache im engeren Sinn begrenzt die Kognitionsmacht der Gerichte, wie zum Beispiel bei den fortgesetzten Straftaten. In diesem Fall kann die ne bis in idem Wirkung im Bezug solche Teilhandlungen durchgesetzt werden, die sonst keinen Gegenstand der Urteilsfindung ohne staatsanwaltschaftlichen Akt gemacht werden konnten.

3. These: Im Bezug der verfassungsrechtlichen Tatidentität soll unter Straftat die Identität des geschichtlichen Vorgangs als das Vorhandensein eines Komplexes unlösbar miteinander verbundener Tatsachen verstanden werden.

Im Bezug des verfassungsrechtlichen Grundrechts soll – sowohl im intranationalen als auch im transnationalen Sinn – trotz der Ausdruck Straftat die Identität des geschichtlichen

⁵⁴ Der Tenor der Rechtseinheitsentscheidung: Wenn das Gericht auf rechtskräftigen Weisen zu dem Objekt der Anklage gemachte Handeln und das Handeln der Verbrechenseinheit beurteilt hat, die Entscheidung des Gerichts im Hinblick diese Verbrechen macht res iudicata. Neuere Anklageerhebung hat wegen solcher Tätigkeit kein Platz, die ist schon in der Verbrechenseinheit beurteilt wurde, aber es war kein Teil des festgesetzten Sachbestandes in der rechtskräftigen Entscheidung.

Vorgangs als das Vorhandensein eines Komplexes unlösbar miteinander verbundener Tatsachen verstanden werden. Diese Auslegung bietet den Grundrechtsberechtigten die höchste Garantie gegen doppelte Strafverfolgung, da das Zweck (ratio legis) des Grundsatzes ist, dass dieses Prinzip die Rechtssicherheit der Personen damit dient und garantiert, dass niemand mehrmals zur Verantwortung gezogen werden darf, also beschränkt der Grundsatz die Zulässigkeit der neuen Strafverfolgung.

Aber in der Praxis des ungarischen Bundesverfassungsgerichts (ungBVerfG) ist das Identitätsbegriff wegen der irrigen Analogie einer Entscheidung des ungarischen Bundesverfassungsgerichts (ungBVerfGE) restriktiver ausgelegt. Das Verbot der mehrmaligen Strafverfolgung, das heißt das Erledigungsprinzip (Art XXVII. Abs. 6 ungGG), bedeutet den prozessrechtlichen Charakter des Grundsatzes. Nach dem Erledigungsprinzip kann ein Strafverfahren wegen derselben Tat gegen dieselbe Person nicht eingelegt werden, weil die staatliche Strafgewalt, die Strafanspruch (ius puniendi) schon erledigt oder verbraucht ist (Strafklageverbrauch). Während das Verbot der mehrmaligen Bestrafung (Art B) Abs. 1 ungGG) den materiell-rechtliche Charakter des Verbotes bezeichnet. Es bezieht sich auf dem Anrechnungsprinzip, das dem Bürger gewährleistet, dass ihn nicht wegen derselben Tat zweimal oder mehrmals bestraft werden darf. Das Anrechnungsprinzip bedeutet, dass in einem ersten Urteil verhängten Strafe in weiteren Verurteilungen angerechnet werden muss. Das Anrechnungsprinzip schließt nicht immer eine weitere Strafverfolgung aus – wie Erledigungsprinzip – aber das kann die etwaige mehrmalige Bestrafung auch in demselben Strafverfahren verhindern.

Aber in der 8/2017. (IV. 18.) ungBVerfGE wurde diese zwei Bedeutungen des Grundsatzes ne bis in idem durch ausdehnende Auslegung gemischt. In dieser Entscheidung das verfassungsrechtlichen Identitätsbegriff wurde mit zwei konjunktiven Definitionen als der geschichtliche Vorgang und die rechtswidrige Handlung bestimmt, die betont den normativen Charakter der Identität. Aber die Minimalstandards, die im intranationalen Sinn des Grundrechts des Artikels 4 des 7. Zusatzprotokoll zur EMRK durch des EGMR ausgelegt sind, bestimmen das Identitätsbegriffs nach der idem factum Theorie: die Identität des geschichtlichen Vorgangs als das Vorhandensein eines Komplexes unlösbar miteinander verbundener Tatsachen. Die Widersprüchlichkeit erhöht sich, weil das Grundrecht auch eine transnationale Geltung hat, die nach der Rechtsprechung des EUGH verstanden werden muss. Das bedeutet, dass das Grundrecht mit verschiedenem Gehalt in der verschiedenen Geltung ausgelegt ist, die verstößt die ratio legis des Grundrechts. Eine Rechtsache mit transnationalem Problem ist noch nicht vor dem ungBVerfG gekommen, aber meiner

Meinung nach muss das Identitätsbegriff aufgrund der Rechtsprechung des EUGH ausgelegt werden. So muss unter Straftat im transnationalen Sinn des Grundsatzes die Identität des geschichtlichen Vorgangs als das Vorhandensein eines Komplexes unlösbar miteinander verbundener Tatsachen verstanden werden.

4. These: Im Bezug der transnationalen Tatidentität soll unter Tat die Identität des geschichtlichen Vorgangs als das Vorhandensein eines Komplexes unlösbar miteinander verbundener Tatsachen verstanden werden.

In dem vierten Teil wurde die Durchsetzung des transnationalen Identitätsbegriffs untersucht. Zur Auslegung dieses Begriffs dient die Rechtsprechung des EUGHS als Richtschnur. Unter Tatbegriff des Art. 54 SDÜ soll die Identität des geschichtlichen Vorgangs als das Vorhandensein eines Komplexes unlösbar miteinander verbundener Tatsachen verstanden werden. Dementsprechend muss das transnational Identitätsbegriff in dem ungarischen Strafverfahren nach der unmittelbar geltenden unionsrechtlichen Rechtsnorm ausgelegt werden. So muss das transnationale Identitätsbegriff in der Regelung der § 4. Absatz 7 StPO mit diesem Gehalt gegenüber dem restriktiven Regeln der § 4. Absatz 7a StPO⁵⁵ interpretiert werden. Letzteres bestimmt die Bedeutung des Identitätsbegriffs als Identität der Tatsache oder Teilhandlungen wie bei der klassischen Tatidentität. Es verstößt gegen das Unionsrecht und gegen den Artikel 54 SDÜ, weil es die Verhinderung der Durchsetzung des transnationalen Doppelbestrafungsverbots bedeutet.

Es muss festgestellt werden, dass die ungarische Rechtsprechung bei der Auslegung des transnationalen Identitätsbegriffs nicht einheitlich ist. Meistens bei Beurteilung der transnationalen ne bis in idem Wirkung ist die Identität nach dem Handlungsbegriff der Konkurrenzlehre bestimmt. Die ne bis in idem Wirkung würde mit der Regelung der § 4 Absatz 7a StPO noch enger verstanden, weil sie sich auf der Identität der Teilhandlungen gründet. Im Bezug dieses Problems mein Lösungsvorschlag ist die eingehende Kenntnis des Unionsrechts und die häufigere Anstellung des Vorabentscheidungsersuchens an den EuGH. Zur richtigen Auslegung im Fragekreis des transnationalen Doppelbestrafungsverbots wird eine besondere Verantwortung den Gerichten zufallen.

⁵⁵ § 4 Abs. 7a StPO: Wenn mehrere oder dauernde Handlung des Täters eine Straftat verwirklicht, oder mehrere Straftaten verwirklicht nach der Regelung des Gesetzes Nr. C. 2012 über das Strafgesetzbuch eine Straftat, Absatz 7 verhindert nicht die Einleitung oder die Führung eines Strafverfahrens, die enthält der in der Absatz 7 bestimmte Sachverhalt des mitgliedstaatlichen Bescheids.

Az értekezés témájában megjelent publikációk – Die themenspezifischen Publikationen:

„A tettazonosság és azonos tett a magyar judikatúrában”, Magyar Jog, 2017/3. szám, 157-170.

„A tettazonosság és a ne bis in idem elv, különös tekintettel a hazai és a nemzetközi bíróságok gyakorlatára” In: Farkas Ákos, Pásztorné Erdős Éva, Varga Zoltán (szerk.), Etüdök Jogtudományra: Szemelvények a XXXIII. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekció díjazottjainak munkáiból, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Miskolc, 2017. 300-304.

„Übersicht der ungarischen Regelung des Grundsatzes ne bis in idem”, In: Homoki-Nagy Mária (főszerk.): Ünnepi kötet Dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára: Acta Universitas Szegedinesis, Acta Juridica et Politica, Tomus LXXXI., Szeged, 2018. 913-923.

„A tettazonosság és a ne bis in idem elv, különös tekintettel a hazai és a nemzetközi bíróságok gyakorlatára”, In: Homoki-Nagy Mária (főszerk.), FORVM Acta Universitas Szegediensis Publicationes Discipulorum Iurisprudentiae, I. évfolyam, Szeged, 2018. 755-785.

„A transznacionális tettazonosság kérdése a Pécsi Ítéltábla kábítószer-kereskedelmi ügyben hozott ítéletében”, JeMa, 2018/1. szám 37-43.

„Az alkotmányos idem fogalom a kétszeres eljárás és kétszeres elítélés tilalmának értelmezésében” A Magyar Jogász Egylet 2018. évi Tudományos pályázatán díjat nyert pályázatok, Magyar Jogászegyleti Értekezések 2018/9-10. szám, Budapest, 2018. 299-322.

„Az alkotmányos idem fogalom a kétszeres eljárás és kétszeres elítélés tilalmának értelmezésében”, Magyar Jog, 2019/2. szám 108-121.

„A tett fogalmának értelmezési horizontjai, tekintettel a német judikatúrára”, In: Baráth Noémi Emőke – Mezei József (szerk.): Rendészet – Tudomány – Aktualitások – A rendészettudomány a fiatal kutatók szemével, 251-257.

„A kétszeres elítélés alaptörvényi tilalmának nemzetközi érvényességéből fakadó változások”, In: Az Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban III. Alkotmányjogi panasz – az alapjog-érvényesítés gyakorlata, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2019. 570-636.

„Az idem fogalma az Európai Unió Bíróságának jogértelmezése fényében”, In: Mailáth György Tudományos Pályázat 2019 Díjazott Dolgozatok, 2019. 297-346., Elérhetőség: https://birosag.hu/sites/default/files/2020-05/mailath-2019_vegleges.pdf

„A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott döntése embercsempészés büntettségében”, JeMa, 2021/2-3. szám 29-41.